

Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (prvo vijeće)

13. srpnja 2018.*

„Javna služba – Akreditirani parlamentarni asistenti – Članak 24. Pravilnika o osoblju za dužnosnike –
Zahtjev za pomoć – Članak 12.a Pravilnika o osoblju za dužnosnike – Uznemiravanje –
Savjetodavni odbor nadležan za pritužbe zbog uznemiravanja između akreditiranih parlamentarnih
asistenata i zastupnika u Europskom parlamentu te sprječavanje uznemiravanja na radnom mjestu –
Odluka o odbijanju zahtjeva za pomoć – Pogreška u ocjeni – Doseg dužnosti pružanja pomoći –
Trajanje upravnog postupka – Razumni rok – Odbijanje priopćavanja izvješća koja je sastavio
Savjetodavni odbor”

U predmetu T-275/17,

Michela Curto, bivša akreditirana parlamentarna asistentica u Europskom parlamentu, sa stalnom adresom u Genovi (Italija), koju zastupaju L. Levi i C. Bernard-Glanz, odvjetnici

tužiteljica,

protiv

Europskog parlamenta, koji zastupaju O. Caisou-Rousseau, E. Taneva i M. Rantala, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom zahtjeva na temelju članka 270. UFEU-a, s jedne strane, za poništenje Odluke Parlamenta od 30. lipnja 2016. kojom je tijelo nadležno za sklapanje ugovora o radu te institucije odbilo zahtjev za pomoć koji je tužiteljica podnijela 14. travnja 2014. i, s druge strane, za naknadu štete koju je tužiteljica navodno pretrpjela jer je navedeno tijelo povrijedilo dužnost pružanja pomoći iz članka 24. Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije, osobito zbog predugog trajanja postupka,

OPĆI SUD (prvo vijeće)

u sastavu: I. Pelikánová, predsjednica, P. Nihoul i J. Svaningsen (izvjestitelj), suci,

tajnik: P. Cullen, administrator,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 3. svibnja 2018.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

Okolnosti spora

- 1 Tužiteljicu, Michelu Curto, zaposlilo je tijelo nadležno za sklapanje ugovora o radu Europskog parlamenta u svojstvu akreditirane parlamentarne asistentice (u daljnjem tekstu: APA) osobe M., članice te institucije, u razdoblju od 16. srpnja 2013. do kraja mandata Parlamenta, odnosno do svibnja 2014.
- 2 Osoba M. zatražila je 7. studenoga 2013. od tijela nadležnog za sklapanje ugovora da raskine ugovor tužiteljice, pri čemu se pozvala na činjenicu da je tužiteljica odlučila, a da nije tražila dopuštenje, da cijeli tjedan neće doći na posao i tako nije poštovala uvjete svojeg ugovora o radu. Ta članica Parlamenta navela je u svojem zahtjevu da ju je tužiteljica, kada joj se o tome obratila, izvrijeđala i da je zatim nestala.
- 3 Od 7. do 24. studenoga 2013. tužiteljica je bila na bolovanju.
- 4 Tužiteljica je 11. studenoga 2013. primila dopis načelnika Odjela za zapošljavanje i premještanje Uprave za razvoj ljudskih resursa Glavne uprave Parlamenta za kadrovske poslove, kojim je se obavijestilo o tome da je osoba M. od tijela nadležnog za sklapanje ugovora zatražila da raskine njezin ugovor o radu u svojstvu APA-a zbog gubitka povjerenja. Tužiteljici je po raskidu ugovora bio određen dopust tijekom otkaznog roka.
- 5 Služba nadležna za dopuste Uprave za vođenje socijalnih službi i službi za podršku Glavne uprave za kadrovske poslove primila je 25. studenoga 2013. od tužiteljice liječničku potvrdu da joj se bolovanje produlji od 25. studenoga do 15. prosinca 2013., kao i njezin zahtjev da bolovanje provede u Italiji od 28. studenoga do 15. prosinca 2013. U tom pogledu, jedan od službenih liječnika institucije neuspješno je pokušao kontaktirati tužiteljicu preko telefona i elektroničke pošte na njezin privatni i poslovni pretinac kako bi stupila u kontakt sa službom nadležnom za dopuste.
- 6 Tužiteljica je 27. studenoga 2013. obavijestila službu nadležnu za dopuste da je već u Italiji.
- 7 Odlukom od 5. prosinca 2013., tijelo nadležno za sklapanje ugovora odlučilo je raskinuti ugovor tužiteljice s učinkom od 24. prosinca 2013., pri čemu je uzelo u obzir okolnost da je dotična osoba bila na bolovanju od 15. do 24. studenoga 2013. (u daljnjem tekstu: odluka kojom se potvrđuje otkaz).
- 8 Odlukom od 9. prosinca 2013., direktor Uprave za vođenje socijalnih službi i službi za podršku Glavne uprave za kadrovske poslove, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, smatrao je da je tužiteljica povrijedila članak 60. drugi stavak Pravilnika o osoblju za dužnosnike Europske unije (u daljnjem tekstu: Pravilnik o osoblju), primjenjivog na APA-ove na temelju članka 131. stavka 5. Uvjeta zaposlenja koji se primjenjuju na ostale službenike Europske unije, u skladu s kojima „[a]ko dužnosnik želi provesti bolovanje izvan mjesta zaposlenja, za to mu je potrebno prethodno dopuštenje tijela za imenovanje”. Naime, tužiteljica nije podnijela zahtjev za prethodno dopuštenje u tom pogledu te je svoje mjesto zaposlenja napustila bez takvog prethodnog dopuštenja. Zbog tih razloga, navedeni direktor odlučio je liječničku potvrdu koju je tužiteljica podnijela 25. studenoga 2013. odbaciti kao nedopuštenu te prema tome, u skladu s člankom 60. prvim stavkom Pravilnika o osoblju, razdoblje izostanka tužiteljice od 25. studenoga do datuma završetka njezina ugovora treba smatrati neodobrenim, stoga ga treba oduzeti od njezina godišnjeg odmora i, po potrebi, oduzeti joj pravo na primitke od rada za to razdoblje.
- 9 Služba nadležna za dopuste Uprave za vođenje socijalnih službi i službi za podršku primila je 16. prosinca 2013. od tužiteljice novu liječničku potvrdu izdanu 14. prosinca 2013. u kojoj se navodi da joj treba bolovanje u razdoblju od 14. do 24. prosinca 2013. Odlukom od 13. siječnja 2014.,

direktor te uprave, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora odlučio je odbaciti tu liječničku potvrdu kao nedopuštenu zbog istih razloga iznesenih u njegovoj prethodnoj odluci od 9. prosinca 2013.

- 10 Liječnik tužiteljice izdao je 14. prosinca 2013. liječničku potvrdu kojom joj je propisao bolovanje do 13. siječnja 2014.
- 11 Tužiteljica je 3. veljače 2014., na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju, podnijela žalbu protiv odluka od 9. prosinca 2013. i 13. siječnja 2014.
- 12 Liječnik tužiteljice izdao je 10. veljače 2014. liječničku potvrdu kojom joj je propisao bolovanje do 12. ožujka 2014.
- 13 Tužiteljica je 5. ožujka 2014., na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju, podnijela žalbu, koja je zabilježena 6. ožujka 2014., protiv odluke kojom se potvrđuje otkaz.
- 14 Posredstvom svojih savjetnika, tužiteljica je 14. travnja 2014., na temelju članka 90. stavka 1. i članka 24. Pravilnika o osoblju, tijelu nadležnom za sklapanje ugovora podnijela zahtjev za pomoć (u daljnjem tekstu: zahtjev za pomoć), uz obrazloženje da ju je tijekom razdoblja njezina zaposlenja u svojstvu APA-a, osoba M. podvrgnula „uznemiravanju”, u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju, koji je po analogiji primjenjiv na APA-ove na temelju članka 127. Uvjeta zaposlenja koji se primjenjuju na ostale službenike Europske unije. Drugo dvoje kolega tužiteljice, posredstvom istih savjetnika, istodobno je podnijelo slične zahtjeve za pomoć, koje je tijelo nadležno za sklapanje ugovora zajedno ispitalo.
- 15 U zahtjevu za pomoć tužiteljica je od tijela nadležnog za sklapanje ugovora zatražila da se pokrene upravna istraga za utvrđivanje činjenica, da je se premjesti kako bi se izbjeglo da opet bude izložena osobi M. u slučaju povlačenja ili poništenja odluke kojom se potvrđuje otkaz, kao i da se poduzme bilo koja druga primjerena mjera, kao što su sankcije protiv osobe M., dopis tijela nadležnog za sklapanje ugovora kojim se priznaje da je bila žrtva uznemiravanja, financijska pomoć kako bi se mogla braniti, pokriti liječničke troškove koje je snosila i konkretni postupci kako bi se spriječilo da se takva situacija ne ponovi u budućnosti.
- 16 U prilog svojem zahtjevu za pomoć, tužiteljica je podnijela pisano svjedočenje troje APA-ova, koji su prije bili u službi osobe M. i među kojima je dvoje APA-ova koji su istodobno podnijeli zahtjeve za pomoć. Njima se nastojalo potvrditi da se osoba M. prema tužiteljici neprimjereno ponašala, što je uključivalo prijezir, ponižavanje, prijetnje, mržnju, uvrede i vikanje. Tužiteljica je opisala i nekoliko događaja koji su se odvijali tijekom njezina zaposlenja kao APA. Osim toga, objasnila je da je, zbog načina na koji se osoba M. ponašala prema njoj, imala napadaj panike 6. studenoga 2013. te se obratila liječničkoj službi Parlamenta gdje joj je službeni liječnik savjetovao odmor. Objasnila je da joj je sljedećega dana njezin osobni liječnik propisao bolovanje zbog „anksiozne dekompenzacije zbog uznemiravanja na radnom mjestu” kojom se opravdava „nesposobnost za rad do 15. prosinca 2013.”.
- 17 Glavni direktor Glavne uprave za kadrovske poslove (u daljnjem tekstu: glavni direktor za kadrovske poslove) je u skladu s pravilima tijela nadležnog za sklapanje ugovora 22. svibnja 2014. „proslijedio spis” tužiteljice Savjetodavnom odboru nadležnom za pritužbe zbog uznemiravanja između APA-ova i članova Parlamenta te sprječavanje uznemiravanja na radnom mjestu (u daljnjem tekstu: Poseban savjetodavni odbor APA-ova) koji je 14. travnja 2014. osnovan Odlukom Predsjedništva Parlamenta o donošenju Unutarnjeg pravilnika o osnivanju Savjetodavnog odbora nadležnog za pritužbe zbog uznemiravanja između APA-ova i zastupnika u Parlamentu te sprječavanje uznemiravanja na radnom mjestu (u daljnjem tekstu: Unutarnji pravilnik APA-ova u području uznemiravanja). Taj se odbor sastoji od pet članova koje imenuje predsjednik Parlamenta. Predsjednik i dva člana tog odbora jesu

kvestori, dok jednog člana imenuje Odbor akreditiranih parlamentarnih asistenata te upravu predstavlja predsjednik Savjetodavnog odbora nadležnog za prijave zbog uznemiravanja i njegovo sprječavanje na radnom mjestu, kako je osnovan odlukom Parlamenta od 21. veljače 2006.

- 18 Odlukom od 17. lipnja 2014., glavni tajnik Parlamenta (u daljnjem tekstu: glavni tajnik), u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, odbio je žalbu od 3. veljače 2014. kao neosnovanu.
- 19 Poseban savjetodavni odbor APA-ova saslušao je 24. lipnja 2014. tužiteljicu, osobu M. i druga dva bivša APA-a koji su se žalili da su bili žrtve uznemiravanja osobe M.
- 20 Kolegij kvestora Parlamenta vijećao je 15. srpnja 2014. iza zatvorenih vrata o povjerljivom izvješću koje je 24. lipnja 2014. donio Poseban savjetodavni odbor APA-ova na temelju članka 10. Unutarnjeg pravilnika APA-ova u području uznemiravanja (u daljnjem tekstu: izvješće od 24. lipnja 2014.), kojim se predviđalo da „odbor kvestorima prosljeđuje povjerljivo izvješće koje sadržava” „opis optužbi”, „pojednosti postupka”, „zaključke tog odbora” i „prijedloge o poduzimanju daljnjih mjera, pri čemu se od njih po potrebi traži da mu povjere provođenje temeljite istrage”. U tom kontekstu, kolegij kvestora razmijenio je mišljenja o nacrtu zaključaka koji je predložio taj odbor te je jednoglasno odlučio da ne treba predvidjeti poduzimanje drugih mjera u pogledu predmetnog pitanja.
- 21 Odlukom od 16. srpnja 2014., glavni tajnik, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, odbio je žalbu od 6. ožujka 2014. kao nepravodobnu što se tiče odluke kojom se potvrđuje otkaz i stoga kao nedopuštenu jer je tužiteljica u zahtjevu za pomoć priznala da je tu odluku primila 11. studenoga 2013. Suprotno tomu, u pogledu datuma početka valjanosti otkaza, glavni tajnik djelomično je prihvatio žalbu time što je odlučio da je trebao stupiti na snagu 27. prosinca 2013., a ne 24. prosinca 2013.
- 22 Poseban savjetodavni odbor APA-ova obavijestio je 4. studenoga 2014. tužiteljicu o sadržaju zaključaka kolegija kvestora.
- 23 Tužbom podnesenom tajništvu Službeničkog suda Europske unije 27. listopada 2014. i upisanom pod brojem F-125/14, tužiteljica je osobito tražila poništenje odluke kojom se potvrđuje otkaz.
- 24 Odlukom od 12. studenoga 2014., glavni direktor za kadrovske poslove, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, odbio je zahtjev za pomoć kao neosnovan (u daljnjem tekstu: prva odluka o odbijanju pomoći).
- 25 Nakon što mu je tužiteljica 12. veljače 2015., na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju, podnijela žalbu, glavni tajnik odlučio je 2. lipnja 2015. povući prvu odluku o odbijanju pomoći te slučaj tužiteljice ponovno podnijeti Posebnom savjetodavnom odboru APA-ova, pri čemu je tužiteljica obaviještena o tome da će se o zahtjevu za pomoć donijeti nova odluka.
- 26 Rješenjem od 25. studenoga 2015., Curto/Parlament (F-125/14, EU:F:2015:142), Službenički sud odbio je kao očito nedopuštenu tužbu koju je tužiteljica podnijela protiv odluke kojom se potvrđuje otkaz.
- 27 Na temelju članka 10. Unutarnjeg pravilnika APA-ova u području uznemiravanja, kako je izmijenjen Odlukom Predsjedništva Parlamenta od 6. srpnja 2015., prema kojem Poseban savjetodavni odbor APA-ova mora svoje povjerljivo izvješće proslijediti predsjedniku Parlamenta, a ne više kvestorima, predsjednik Parlamenta, nakon što je saznao za nove zaključke Posebnog savjetodavnog odbora APA-ova, priopćio je 22. prosinca 2015. tužiteljici da ponašanja koja je opisala u zahtjevu za pomoć ne upućuju, prema njegovu mišljenju, na neprimjereno ponašanje člana Parlamenta prema APA-u i da je taj spis prosljedio tijelu nadležnom za sklapanje ugovora kako bi donio odluku o zahtjevu za pomoć (u daljnjem tekstu: obrazložena odluka predsjednika).

- 28 Naime, prema mišljenju predsjednika Parlamenta, kojem je, na temelju članka 12. Unutarnjeg pravilnika APA-ova u području uznemiravanja, kako je izmijenjen Odlukom Predsjedništva Parlamenta od 6. srpnja 2015., povjerena ovlast da, „[u] pogledu mišljenja koje donese [Posebni savjetodavni] odbor [APA-ova]”, „donese obrazloženu odluku u kojoj se navodi je li predočen dokaz o uznemiravanju” i, po potrebi, ovlast „izricanja sankcija protiv dotičnog zastupnika, u skladu s člancima 11. i 166. Poslovnika Parlamenta [8. mandata (2009./2014.)”, upotreba grubog jezika (*harsh*) i podizanje glasa nisu rijetki u stresnim situacijama povezanim s aktivnostima članova Parlamenta. Zbog njihovog bliskog i intenzivnog radnog odnosa, nije ni rijetko da ti članovi kontaktiraju putem telefona svoje APA-ove tijekom vikenda i praznika. Stoga, što se tiče telefonskih poziva koje su čuli neki prijatelji tužiteljice i tijekom kojih se osoba M. tužiteljici obraćala vulgarno ili čak uvredljivo, predsjednik Parlamenta smatrao je da, iako su to bili izolirani slučajevi, mogli su se opravdati hitnim poslovnim situacijama i činjenicom da osoba M. nije bila zadovoljna radom tužiteljice.
- 29 Osim toga, predsjednik Parlamenta smatrao je da činjenice opisane u zahtjevu za pomoć treba ocijeniti u kontekstu bliskog i obiteljskog odnosa tužiteljice s osobom M., koju je više godina poznavala kao majku jedne od svojih prijateljica. Stoga je živopisni rječnik koji je osoba M. ponekad upotrebljavala u komunikaciji s tužiteljicom, prema njegovu mišljenju, mogao odražavati bliskost njihova odnosa. Usto, utvrdio je da su u listopadu 2013. postojale tenzije između osobe M., tužiteljice i drugih dvaju APA-ova, koji su očito htjeli da se njihovi ugovori o radu raskinu. U tom su kontekstu snimljeni razgovori bez znanja osobe M., što bi, prema mišljenju predsjednika Parlamenta, rasplamsalo svako radno okruženje, neovisno o radnom mjestu.
- 30 Tako je predsjednik Parlamenta u svojoj obrazloženoj odluci zaključio da se ponašanje osobe M., o kojem je riječ u ovom slučaju, ne može smatrati pretjeranim u posebnom radnom kontekstu koji je svojstven radnom odnosu između člana Parlamenta i APA-a te da stoga vanjski promatrač koji je uobičajeno osjetljiv i upoznat s posebnim radnim kontekstom ne bi zaključio da takvo ponašanje može štetiti osobnosti, dostojanstvu, ili fizičkom ili psihičkom integritetu tužiteljice u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju.
- 31 Naposljetku, u svojoj obrazloženoj odluci predsjednik Parlamenta napomenuo je da tužiteljica nije iznijela tvrdnje o uznemiravanju u žalbi koju je podnijela 5. ožujka 2014. protiv odluke kojom se potvrđuje otkaz, odnosno prije nego što je 14. travnja 2014. podnijela zahtjev za pomoć.
- 32 Nakon što je prvo poslan na adresu na kojoj tužiteljica više nije živjela, glavni direktor za kadrovske poslove uputio je dopis od 25. veljače 2016. upućen njezinim savjetnicima, pri čemu je tužiteljici dao mogućnost da do 1. travnja 2016. podnese svoja očitovanja o obrazloženoj odluci predsjednika, prije nego što, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, donese konačnu odluku o zahtjevu za pomoć.
- 33 U očitovanjima podnesenima 30. ožujka 2016. tužiteljica je osporavala preliminarnu analizu iznesenu u obrazloženoj odluci predsjednika.
- 34 Odlukom od 30. lipnja 2016., glavni direktor za kadrovske poslove, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, odbio je zahtjev za pomoć, pri čemu je u biti preuzeo analizu predsjednika Parlamenta koja je bila sadržana u njegovoj obrazloženoj odluci (u daljnjem tekstu: druga odluka o odbijanju pomoći).
- 35 Tužiteljica je 27. rujna 2016., na temelju članka 90. stavka 2. Pravilnika o osoblju, podnijela žalbu protiv druge odluke o odbijanju pomoći.
- 36 Odlukom od 31. siječnja 2017., glavni tajnik, u svojstvu tijela nadležnog za sklapanje ugovora, odbio je žalbu od 27. rujna 2016. (u daljnjem tekstu: odluka o odbijanju žalbe), pri čemu je istaknuo da su se sporni događaji odvijali u kontekstu iznimne napetosti između osobe M. i tužiteljice. Tako, prema mišljenju glavnog tajnika, iako je upotreba grubog jezika neprimjerena, istodobno je ponekad teško ne

upotrijebiti takav jezik u stresnom političkom okruženju. Osim toga, telefonski pozivi koje je tužiteljica primila dok je bila na vjenčanju i vikendom, kako su navedeni u zahtjevu za pomoć, opravdani su hitnim poslovnim slučajevima, pri čemu glavni tajnik ističe da APA-ovi nekad moraju raditi izvan radnog vremena i vikendima. Usto, glavni tajnik smatrao je da je okolnost da osoba M., koja je tada bila članica Parlamenta, nije bila zadovoljna poslovnim uslugama tužiteljice samo pogoršala već napetu situaciju, osobito tijekom razdoblja velike radne opterećenosti.

Postupak i zahtjevi stranaka

- 37 Tužbom koju je tajništvo Općeg suda zaprimilo 10. svibnja 2017. tužiteljica je pokrenula ovaj postupak.
- 38 Dopisom od 25. svibnja 2017., tužiteljica je priopćila Općem sudu da ne želi anonimizaciju predmeta što se nje tiče. Zatražila je prema tome od Općeg suda da ukine anonimnost koju joj je prvotno odlučio dodijeliti po službenoj dužnosti, što je Opći sud i učinio.
- 39 Odlukom od 12. srpnja 2017., Opći sud (prvo vijeće) povjerio je sucu izvjestitelju da istraži mogućnosti mirnog rješenja spora, u skladu s člankom 50.a Statuta Suda Europske unije i člankom 125.a stavkom 3. Poslovnika Općeg suda. Nakon što je tužiteljica odbila istraživanje takve mogućnosti, Opći sud utvrdio je da taj postupak nije uspio.
- 40 Dopisom tajništva Općeg suda od 20. srpnja 2017., Parlament je osobito pozvan, na temelju mjere upravljanja postupkom, da dostavi izvješće od 24. lipnja 2014., koje je bilo podneseno kolegiju kvestora i da odgovori na određena pitanja, među ostalim, u pogledu toga je li tijelo nadležno za sklapanje ugovora i dalje imalo dužnost pružanja pomoći, iz članka 24. Pravilnika o osoblju, ako je na dan podnošenja zahtjeva za pomoć predmetni član osoblja bio napustio instituciju prije više mjeseci i stoga s njom više nije bio u radnom odnosu. Tužiteljica je pak bila pozvana da objasni prirodu osobnog odnosa u kojem je više godina bila s osobom M. prije svojeg zaposlenja.
- 41 Stranke su postupile u skladu s tim mjerama upravljanja postupkom u određenim rokovima. Međutim, u svojem odgovoru od 10. kolovoza 2017., Parlament je tražio da se izvješće od 24. lipnja 2014., koje je odbio dostaviti, smatra povjerljivim u smislu članka 103. Poslovnika i da mu stoga tužiteljica ne može pristupiti.
- 42 Dopisom tajništva od 25. kolovoza 2017., Parlament je osobito pozvan, na temelju mjere upravljanja postupkom, da Općem sudu objasni jesu li novi zaključci Posebnog savjetodavnog odbora APA-ova, koji su proslijeđeni predsjedniku Parlamenta i na temelju kojih je donio svoju obrazloženu odluku, doneseni u obliku izvješća, kao što je izvješće od 24. lipnja 2014. koje je podneseno kolegiju kvestora i da, po potrebi, dostavi takvo izvješće.
- 43 Dopisom od 8. rujna 2017., Parlament je, među ostalim, potvrdio da je Posebni savjetodavni odbor APA-ova 29. listopada 2015. stvarno donio drugo izvješće (u daljnjem tekstu: izvješće od 29. listopada 2015.), ali je Općem sudu naveo da u toj fazi postupka ni to izvješće ne može dostaviti jer mora ostati povjerljivo u odnosu na tužiteljicu.
- 44 Rješenjem od 2. listopada 2017., Opći sud naložio je Parlamentu, na temelju članka 92. stavka 3. Poslovnika, da u roku koji odredi tajništvo Općeg suda dostavi izvješća od 24. lipnja 2014. i od 29. listopada 2015., koje je Parlament odbio dostaviti u odgovoru na mjere upravljanja postupkom koje je donio Opći sud, pri čemu je pojasnio da se ti dokumenti neće dostavljati tužiteljici u toj fazi postupka.
- 45 Parlament je 12. listopada 2017. podnio izvješća od 24. lipnja 2014. i od 29. listopada 2015.

- 46 Tužiteljica je 13. listopada 2017. aktom zasebnim od replike od Općeg suda zatražila da osigura da njezino pravo na djelotvoran pravni lijek bude poštovano tako da joj se odobri uvid u izvješća od 24. lipnja 2014. i od 29. listopada 2015. Osim toga, zamolila je Opći sud da, po potrebi, od Parlamenta zatraži da podnese eventualna izvješća ili zapisnike o saslušanju svjedoka koje je Poseban savjetodavni odbor APA-ova sastavio u okviru upravne istrage, kao i zaključke kvestora koji su u njezinu pogledu doneseni 15. srpnja 2014.
- 47 Nakon dvostruke razmjene podnesaka, pisani dio postupka zatvoren je 4. prosinca 2017.
- 48 Budući da je Opći sud smatrao da su izvješća od 24. lipnja 2014. i od 29. listopada 2015. relevantna za odlučivanje o sporu i da nisu povjerljiva u odnosu na tužiteljicu, osobito jer dva svjedočenja koja je Poseban savjetodavni odbor APA-ova prikupio u okviru upravne istrage nisu bila povjerljive prirode u odnosu na tužiteljicu zato što su dotična dva svjedoka i sami podnijeli zahtjev za pomoć sličan njezinom te su pristali da joj se za potrebe ove tužbe dostave njihova pisana svjedočenja, odlučio je 18. prosinca 2017. da, na temelju članka 103. stavka 3. Poslovnika, o tim izvješćima treba obavijestiti tužiteljicu te joj je odredio rok do 12. siječnja 2018. za podnošenje očitovanja u tom pogledu.
- 49 Tužiteljica i Parlament odgovorili su 8. siječnja 2018. na pitanja koja im je postavio Opći sud na temelju mjera upravljanja postupkom te su dostavili dokumente koje ih je Opći sud zatražio da podnesu.
- 50 Tužiteljica je 12. siječnja 2018. podnijela svoja očitovanja o izvješćima od 24. lipnja 2014. i od 29. listopada 2015.
- 51 Parlament je 9. veljače 2018. podnio svoja očitovanja o odgovorima tužiteljice od 8. siječnja 2018., kao i o njezinim očitovanjima od 12. siječnja 2018., dok je tužiteljica 10. veljače 2018. podnijela svoja očitovanja o odgovorima Parlamenta od 8. siječnja 2018.
- 52 Dopisom od 23. ožujka 2018., Parlament je zatražio, u skladu s člankom 109. Poslovnika, da se s rasprave isključi javnost. Odlukom od 17. travnja 2018. Opći sud odbio je taj zahtjev.
- 53 Izlaganja stranaka i njihovi odgovori na usmena pitanja Općeg suda saslušani su 3. svibnja 2018.
- 54 Tužiteljica od Općeg suda zahtijeva da:
- poništi drugu odluku o odbijanju pomoći i, po potrebi, odluku o odbijanju žalbe,
 - naloži Parlamentu da joj isplati iznos od 10 000 eura ili bilo koji drugi iznos koji će Opći sud smatrati primjerenim, na ime naknade neimovinske štete koju je pretrpjela jer je tijelo nadležno za sklapanje ugovora povrijedilo dužnost pružanja pomoći iz članka 24. Pravilnika o osoblju, osobito zbog predugog trajanja postupka, uvećan za zakonske kamate do dana potpune uplate tog iznosa;
 - naloži Parlamentu snošenje troškova.
- 55 Parlament zahtijeva od Općeg suda da:
- odbije tužbu kao neosnovanu;
 - naloži tužiteljici snošenje troškova.

Pravo

Mogućnost tužiteljice da podnese zahtjev za pomoć nakon isteka njezina ugovora o radu

- 56 Uvodno, valja odlučiti o argumentima Parlamenta, prema kojima tužiteljicu tijekom podnošenja zahtjeva za pomoć više nije zapošljavalo tijelo nadležno za sklapanje ugovora te je mandat osobe M. istekao, što prema njegovu mišljenju podrazumijeva da više nije mogao poduzeti mjere pomoći, u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju, u pogledu radnih uvjeta tužiteljice, niti izricati sankcije osobi M. na temelju članaka 166. i 167. Poslovnika Parlamenta koji je trenutačno primjenjiv.
- 57 U tom pogledu, najprije valja istaknuti da je, kao što je Sud istaknuo, svrha dužnosti pružanja pomoći iz članka 24. Pravilnika o osoblju zaposlenim dužnosnicima i članovima osoblja pružiti sigurnost sada i u budućnosti kako bi, u općem interesu službe, mogli bolje izvršavati svoje dužnosti. Sud je tako zaključio da dužnost pružanja pomoći nije predviđena isključivo u korist dužnosnika i članova osoblja koji su u službi, nego se na nju mogu pozvati i bivši dužnosnici ili članovi osoblja, u predmetnom slučaju umirovljeni javni službenici Europske unije (vidjeti u tom smislu presudu od 12. lipnja 1986. Sommerlatte/Komisija, 229/84, EU:C:1986:241, t. 19.).
- 58 Osim toga, u situaciji u kojoj je tijelu nadležnom za sklapanje ugovora uredno podnesen zahtjev za pomoć u trenutku kad su dotični APA i član Parlamenta izvršavali svoje dužnosti u instituciji, već je presuđeno da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora i dalje obvezno provesti upravnu istragu u pogledu navodnog uznemiravanja neovisno o tome je li u međuvremenu uznemiravanje prestalo ili nije zbog odlaska jednog od tih protagonista (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 122.) i, stoga, čak i ako nakon takvog odlaska tijelo nadležno za sklapanje ugovora eventualno više nije moglo poduzeti mjere koje u ovom slučaju navodi Parlament.
- 59 U potporu tom pristupu, uzeto je u obzir to da je, kao prvo, cilj upravne istrage da se utvrde činjenice i da se, nakon saznanja o uzrocima, iz toga izvuku prikladni zaključci u pogledu slučaja koji je predmet istrage, kao i da se općenito i kako bi se udovoljilo načelu dobre uprave izbjegne ponavljanje takve situacije u budućnosti; kao drugo, da eventualno priznanje tijela nadležnog za sklapanje ugovora nakon upravne istrage, eventualno provedene uz pomoć savjetodavnog odbora poput Posebnog savjetodavnog odbora APA-ova, da je postojalo uznemiravanje može samo po sebi imati povoljan učinak u terapijskom procesu oporavka uznemiravanog APA-a i žrtva ga, osim toga, može upotrijebiti za eventualnu tužbu pred nacionalnim sudom, na koju se primjenjuje obveza pružanja pomoći tijela nadležnog za sklapanje ugovora na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju i pri čemu ta obveza ne prestaje završetkom razdoblja zaposlenja APA-a i, kao treće, da provođenje upravne istrage sve do njezina kraja može, naprotiv, omogućiti opovrgavanje optužbi navodne žrtve, omogućujući prema tome ispravljanje svih povreda koje je takva optužba, ako se dokaže da je bila neutemeljena, mogla uzrokovati osobi koja se smatrala navodnim uznemiravateljem tijekom istražnog postupka (presuda od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 95., 123. i 124.).
- 60 Tako okolnost da, u ovom slučaju, tijelo nadležno za sklapanje ugovora na datum podnošenja zahtjeva za pomoć nije moglo poduzeti mjere pomoći, u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju, u pogledu radnih uvjeta tužiteljice i/ili izreći sankcije osobi M. na temelju članaka 166. i 167. Poslovnika Parlamenta nije relevantna u pogledu toga je li tijelo nadležno za sklapanje ugovora bilo dužno ispitati zahtjev za pomoć, unatoč odlasku tužiteljice i osobe M. iz te institucije i, po potrebi, provesti upravnu istragu do kraja.
- 61 Ipak, nakon isteka njegova ugovora o radu, bivši član privremenog osoblja ne može ni u kojem trenutku podnijeti zahtjev za pomoć na temelju članka 24. Pravilnika o osoblja. U tom pogledu, budući da se ni člankom 24., ni člankom 90., stavkom 1. Pravilnika o osoblju ne predviđa rok u kojem treba podnijeti zahtjev za pomoć, naime, valja primijeniti uvjet prema kojem takav zahtjev treba

podnijeti u razumnom roku u odnosu na razdoblje u kojem su se činjenice navedene u takvom zahtjevu odvile, koji načelno ne može prekoračiti pet godina (vidjeti u tom smislu presudu od 8. veljače 2011., Skareby/Komisija, F-95/09, EU:F:2011:9, t. 52. i 53.).

- 62 U ovom slučaju, zahtjev za pomoć podnesen je nekoliko mjeseci nakon spornih činjenica i, usto, neposredno nakon razdoblja u kojem su ispitane žalbe koje je tužiteljica podnijela protiv odluke kojom se potvrđuje otkaz i odluka tijela nadležnog za sklapanje ugovora o dopuštenosti liječničkih potvrda koje je podnijela tužiteljica. Stoga, u predmetnom slučaju, treba smatrati da je zahtjev za pomoć podnesen pravodobno, što podrazumijeva da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora stvarno bilo dužno ispitati ga, što je učinilo donošenjem druge odluke o odbijanju pomoći.

Prvi dio tužbenog zahtjeva, u dijelu u kojem se njime traži poništenje odluke o odbijanju žalbe

- 63 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, zahtjev za poništenje koji je formalno podnesen protiv odluke o odbijanju žalbe ima za učinak osporavanje pred Općim sudom akta protiv kojeg je podnesena žalba kad, kao takav, on nema autonoman sadržaj (vidjeti u tom smislu presude od 17. siječnja 1989., Vainker/Parlament, 293/87, EU:C:1989:8, t. 8. i od 6. travnja 2006., Camós Grau/Komisija, T-309/03, EU:T:2006:110, t. 43.).
- 64 U ovom slučaju, budući da je odlukom o odbijanju žalbe samo potvrđeno to da tijelo nadležno za sklapanje ugovora u drugoj odluci o odbijanju pomoći nije smatralo da su ponašanja osobe M. prema tužiteljici obuhvaćena pojmom „uznemiravanje” u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju, čime je opravdano odbijanje zahtjeva za pomoć na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, valja utvrditi da zahtjev za poništenje odluke o odbijanju žalbe nema autonoman sadržaj i da stoga ne treba posebno odlučivati o njemu, iako u ispitivanju zakonitosti druge odluke o odbijanju pomoći valja uzeti u obzir obrazloženje navedeno u odluci o odbijanju žalbe jer se smatra da se to obrazloženje poklapa s obrazloženjem druge odluke o odbijanju pomoći (vidjeti u tom smislu presudu od 9. prosinca 2009., Komisija/Birkhoff, T-377/08 P, EU:T:2009:485, t. 58. i 59. i navedenu sudsku praksu).

Prvi dio tužbenog zahtjeva, u dijelu u kojem se njime traži poništenje druge odluke o odbijanju pomoći

- 65 U prilog svojem zahtjevu za poništenje druge odluke o odbijanju pomoći, tužiteljica ističe dva tužbena razloga, od kojih se prvi temelji na očitoj pogrešci u ocjeni, a drugi na povredi članka 24. Pravilnika o osoblju.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na „očitoj pogrešci u ocjeni”

- 66 U okviru prvog tužbenog razloga, tužiteljica tvrdi da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora, time što nije smatralo da ponašanja osobe M., opisana u zahtjevu za pomoć, predstavljaju uznemiravanje u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju, počinilo očitu pogrešku u ocjeni. Naime, s obzirom na činjenice opisane u zahtjevu za pomoć, koje nije potkrijepilo samo drugih troje APA-ova koji su radili u službi osobe M., od kojih je dvoje također podnijelo zahtjeve za pomoć istodobno s njezinim zahtjevom, nego i osobe izvan institucije te, u sudskoj fazi, dvoje bivših kolega iz Parlamenta, tijelo nadležno za sklapanje ugovora nije moglo, kao što je učinilo u drugoj odluci o odbijanju pomoći i unatoč tome što je potvrdilo da su namjerna i učestala, smatrati da ponašanja osobe M. nisu bila neprimjerena i da nisu imala za učinak štetiti osobnosti, dostojanstvu, ili fizičkom ili psihičkom integritetu tužiteljice.

- 67 Što se tiče spornih činjenica, tužiteljica smatra da je bila podvrgnuta verbalnom nasilju, osobito, izljevnu uvreda i nasilnim ispadima, kao i psihološkim pritiscima, uključujući proturječne naredbe, i da neprimjereno ponašanje osobe M. nije bilo ograničeno na događaje navedene u zahtjevu za pomoć, nego da je bilo kontinuirano.
- 68 Kao primjer, tužiteljica među ostalim navodi ton kojim je, u SMS-poruci od 18. listopada 2013., poslanoj u okviru organizacije putovanja osobe M. u Strasbourg (Francuska) koje je kasnilo zbog štrajka kontrolora zračnog prometa, osoba M. od nje zahtijevala ispriku sljedećim riječima: „Bilo bi lijepo da mi se barem ispričaš za današnji kaos!!!” („Mi farebbe piacere ricevere pero almeno le tue scuse per il massacro di oggi!!!”). Zatim navodi neprestane telefonske pozive osobe M. tijekom večeri u subotu 26. listopada 2013., dok je večerala s dvoje svojih prijatelja. Navodeći da je bila riječ o danu usred „zelenog tjedna”, tijekom kojeg članovi Parlamenta imaju običaj vratiti se u svoje izborne jedinice, tužiteljica objašnjava, uz pomoć svjedoka, da je osoba M. iz sveg glasa urlala na telefon te je taj dugi niz telefonskih poziva, u kojima je tužiteljicu nazvala „glupom” („stupida”), završila tako da joj je rekla da „odjeb[e]” („ma va a cagare”). Jedan od svjedoka tvrdi da je čuo osobu M. kako tužiteljicu naziva riječju „glupača” („stronza”).
- 69 Tužiteljica navodi i vikend 5. i 6. listopada 2013., tijekom kojeg je bila na vjenčanju jedne od svojih prijateljica. Tom je prilikom osoba M. više puta tužiteljicu zvala telefonom. Ti su telefonski razgovori, osobito kada je tužiteljica vozila automobil, stavljeni na razglas u prisutnosti trećih osoba koje su pristale podnijeti svoja pisana svjedočenja. U skladu s tim svjedočenjima, izjave koje je osoba M. uputila tužiteljici glasile su kako slijedi: „Ti si obična glupača! Svaki vikend si negdje, zbog ovog ili onog razloga, jebe se tebi, samo razmišljaš kako ćeš se ševiti” („Sei solo una stronza! Tutti i weekend sei via, per un motivo o per l'altro non te ne frega un cazzo, pensi solo a scopare”); „Ti si glupača! Nikada nisi ovdje vikendom, jadnice, boli te briga, samo razmišljaš kako ćeš se ševiti” („Sei una stronza! Non ci sei mai il week end, meschina e menefreghista, pensi solo a scopare”); „Sve što trebaš je ispričati se za to što te jebeno boli briga, samo razmišljaš kako ćeš se ševiti” („Dovresti solo chiedermi scusa menefreghista del cazzo, pensi solo a scopare”); „Nažalost, to je problem moždanih stanica; ako ne ide, ne ide [...] idiotkinjo” („Purtroppo e' una questione di neuroni; se non ce la fai non ce la fai [...] idiota”); „ti si stvarno budala; kako ne shvaćaš [...] glupačo”; („sei proprio una cretina; ma come si fa a non capire [...] stupida”); „ti si obična kravetina [...] svi ste vi imbecili, kako ja nalazim samo imbecile” („testa di cazzo che non sei altro [...] siete tutti degli imbecilli, come facio io a trovare solo imbecilli”).
- 70 Tužiteljica još navodi vikend od 1. do 3. studenoga 2013., tijekom kojeg je, dok je bila u Italiji s partnerom, osoba M. nije prestala zvati preko telefona, uključujući kasno navečer oko 1 sat ujutro. Dok je tužiteljica bila u suzama na telefonu, osoba M. joj je, što je potkrijepio partner tužiteljice, rekla sljedeće: „Da, plači, budalo, [...] trebala bi pasti na koljena i plakati, glupačo” („Atroche piangere, cretina [...] dovresti solo metterti in ginocchio e piangere stronza”).
- 71 Tužiteljica navodi i činjenicu da je 7. studenoga 2013., dok je bila na bolovanju, osoba M. od nje tražila da dođe raditi u SMS-poruci koja je glasila kako slijedi: „Danas je radni dan i MORAS predati spise: trebala si do 12 h biti ovdje, dolazi HITNO!!!! Ručak s prijateljicom može pričekati: srami se!!!!” („Oggi è una giornata di lavoro e DEVI passare le consegne: eri attesa alle 12, vieni URGENTEMENTE!!!! Il pranzo con amica può attendere: VERGOGNATI!!!!”). Tužiteljica objašnjava da joj je, zato što nije došla na posao, osoba M. tijekom poslijepodneva poslala SMS-poruku sljedećeg sadržaja: „Nažalost moram tvoje ponašanje prijaviti [tijelu nadležnom za sklapanje ugovora]” („Devo, purtroppo denunciare il tuo comportamento!”).
- 72 Tužiteljica osim toga navodi da je 13. studenoga 2013., dok je bila na bolovanju i kada je već primila dopis od 11. studenoga 2013. u kojem joj najavljuje otkaz, primila SMS od osobe M. koji glasi kako slijedi: „Nadam se da se jako sramiš svojeg ponašanja: nisi dovršila nijedan od dodijeljenih zadataka i ometala si rad službe (iako si vrlo dobro plaćena)” („Spero che tu ti vergogni profondamente del tuo comportamento: non hai portato a compimento alcun compito assegnato e stai ostacolando (molto ben retribuita) l'attività dell'ufficio”). Osim toga, osoba M. je 29. studenoga 2013. svojoj kćeri, koja je

prijateljica tužiteljice, poslala poruku elektroničke pošte kako bi diskreditirala tužiteljicu sljedećom izjavom: „Zamisli kakvo je GOVNO ta Michela: KORISTI SE SVIM MOJIM PRORAČUNOM KAKO BI OSTALA DOMA I KURCA NE RADILA” („Guarda che MERDA la Michela: STA USANDO TUTTO IL MIO BUDGET PER RIMANERE A CASA E NON FARE UN CAZZO”).

- 73 Parlament zahtijeva da se odbije tužbeni razlog kao neosnovan, pri čemu ističe da su se telefonski razgovori koje navodi tužiteljica odveli u kontekstu napetosti i stresnog posla, da su se APA-ovi u službi osobe M. u tom razdoblju provocirajuće ponašali prema toj članici Parlamenta i da, s obzirom na to da je tužiteljica bila prijateljica kćeri osobe M., jezik kojim se služila potonja osoba „nije premašivao okvire običnog sukoba između zastupnice i tužiteljice o poslu koji treba obaviti”. Usto, Parlament ističe da je tužiteljica u službi osobe M. bila samo tri mjeseca, od kojih dva mjeseca u ljeto 2013., kada osoba M. nije bila prisutna u uredu. K tomu, tužiteljica je 25. rujna 2013. promaknuta u razred 5, što dokazuje, zajedno s dvadesetak SMS-ova razmijenjenih u normalnom ili čak prijateljskom tonu da se osoba M. nije negativno ponašala prema tužiteljici.
- 74 Uvodno, valja podsjetiti da, što se tiče mjera koje treba primijeniti u situaciji obuhvaćenom područjem primjene članka 24. Pravilnika o osoblju, uključujući ispitivanje zahtjeva za pomoć koji sadržava navode o uznemiravanju u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju od strane člana institucije (vidjeti presude od 12. prosinca 2013., CH/Parlament, F-129/12, EU:F:2013:203, t. 54. do 58. i od 26. ožujka 2015., CN/Parlament, F-26/14, EU:F:2015:22, t. 42.), uprava pod nadzorom suda Unije raspolaže širokom diskrecijskom ovlašću (presuda od 15. rujna 1998., Haas i dr./Komisija, T-3/96, EU:T:1998:202, t. 54.) prilikom izbora mjera i sredstava za primjenu članka 24. Pravilnika o osoblju (presuda od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 48.). Tako je nadzor suda Unije u tom pogledu ograničen na pitanje je li predmetna institucija ostala u razumnim granicama i je li svoju diskrecijsku ovlast izvršila na očito pogrešan način (presude od 25. listopada 2007., Lo Giudice/Komisija, T-154/05, EU:T:2007:322, t. 137. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 89.).
- 75 Ipak, u ispitivanju prvog tužbenog razloga, Opći sud dužan je provjeriti je li tijelo nadležno za sklapanje ugovora pravilno smatralo, u drugoj odluci o odbijanju pomoći, da činjenice koje je navela tužiteljica ne predstavljaju uznemiravanje u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju i stoga ne opravdavaju donošenje mjera na temelju dužnosti pružanja pomoći iz članka 24. Pravilnika o osoblju. U tom pogledu, još valja istaknuti da se definicija iz članka 12.a Pravilnika o osoblju temelji na objektivnom pojmu koji, iako se temelji na kontekstualnoj kvalifikaciji postupaka i ponašanja dužnosnika i članova osoblja koju nije uvijek lako provesti, ipak ne obuhvaća provedbu složenih ocjena, kao što su one koje mogu proizaći iz pojmova ekonomske (vidjeti, što se tiče mjera gospodarske zaštite, presude od 7. svibnja 1991., Nakajima/Vijeće, C-69/89, EU:C:1991:186, t. 86. i od 27. rujna 2007., Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, t. 40.), znanstvene (vidjeti, za odluke Europske agencije za kemikalije (ECHA), presude od 7. ožujka 2013., Rütgers Germany i dr./ECHA, T-94/10, EU:T:2013:107, t. 98. i 99.) ili pak tehničke prirode (vidjeti, za odluke Ureda Zajednice za zaštitu biljnih sorti (CPVO), presudu od 15. travnja 2010., Schröder/CPVO, C-38/09 P, EU:C:2010:196, t. 77.), u pogledu kojih je opravdano upravi dodijeliti marginu prosudbe u primjeni predmetnog pojma. Stoga zbog tvrdnje da je povrijeđen članak 12.a Pravilnika o osoblju valja ispitati je li tijelo nadležno za sklapanje ugovora počinilo pogrešku u ocjeni činjenica s obzirom na definiciju uznemiravanja iz te odredbe, a ne očitu pogrešku u ocjeni tih činjenica.
- 76 Što se tiče pojma uznemiravanja, ono je definirano, u smislu članka 12.a stavka 3. Pravilnika o osoblju, kao „neprimjereno postupanje” koje se, kao prvo, izražava fizičkim ponašanjem, usmenim ili pisanim izjavama ili gestama koje traju „tijekom određenog razdoblja, ponavlja[ju] se ili [su] sustavn[a]”, što znači da uznemiravanje treba smatrati procesom koji se nužno odvija u nekom razdoblju i pretpostavlja postojanje ponovljenih ili neprekinutih postupanja koja su „namjerna”, za razliku od „slučajnih”. Kao drugo, da bi bili obuhvaćeni tom definicijom, ta fizička ponašanja, usmene ili pisane izjave ili geste moraju imati takav učinak da štete osobnosti, dostojanstvu, ili fizičkom ili psihičkom

integritetu osobe (presuda od 13. prosinca 2017., HQ/CPVO, T-592/16, neobjavljena, EU:T:2017:897, t. 101.; vidjeti također presudu od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 76. i 77. i navedenu sudsku praksu).

- 77 Tako nije nužno dokazati da su predmetna fizička ponašanja, usmene ili pisane izjave ili geste počinjeni s namjerom nanošenja štete osobnosti, dostojanstvu, ili fizičkom ili psihičkom integritetu osobe. Drugim riječima, uznemiravanje može postojati iako nije dokazano da je uznemiravatelj namjeravao svojim postupanjem diskreditirati žrtvu ili namjerno pogoršati njezine uvjete rada. Dovoljno je da su ta postupanja kad su počinjena namjerno, objektivno dovela do takvih posljedica (vidjeti presude od 5. lipnja 2012., Cantisani/Komisija, F-71/10, EU:F:2012:71, t. 89. i od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 77. i navedenu sudsku praksu).
- 78 Naposljetku, budući da predmetno postupanje mora u skladu s člankom 12.a stavkom 3. Pravilnika o osoblju biti neprimjereno, slijedi da je kvalifikacija „uznemiravanja” uvjetovana time da ono predstavlja dovoljno objektivnu stvarnost u smislu da ga nepristran i razuman promatrač koji je uobičajeno osjetljiv i koji se našao u istim okolnostima smatra pretjeranim i podložnim kritici (presude od 16. svibnja 2012., Skareby/Komisija, F-42/10, EU:F:2012:64, t. 65. i od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 78.).
- 79 Budući da se u ovom predmetu dovodi u pitanje član institucije, valja još dodati da je točno da, u tom svojstvu, osoba M. ne podliježe izravno obvezama predviđenima u Pravilniku o osoblju, ni, među ostalim, zabrani svakog uznemiravanja iz članka 12.a tog pravilnika.
- 80 Ipak, s jedne strane, u skladu s člankom 9. stavkom 2. Poslovnika Parlamenta primjenjivog u trenutku nastanka činjenica, odnosno 7. mandata (2009./2014.), „[p]onašanju zastupnika mora biti svojstveno međusobno poštovanje [koje se] temelji na vrijednostima i načelima utvrđenima u temeljnim tekstovima na kojima počiva Europska unija, poštuje dostojanstvo Parlamenta i ne dovodi u pitanje njegov neometani rad niti narušava red i mir u prostoru Parlamenta”. U članku 11. stavku 3. Poslovnika primjenjivog na 8. mandat (2014./2019.) sada se izričito upućuje na vrijednosti i načela koja su osobito predviđena u Povelji Europske unije o temeljnim pravima. S druge strane, u svakom je slučaju na tijelu nadležnom za sklapanje ugovora da svojim dužnosnicima i članovima osoblja jamči uvjete rada kojima se čuvaju njihovo zdravlje i dostojanstvo.
- 81 Iz toga slijedi, kao što su se u tom pogledu na raspravi složili tužiteljica i Parlament, da se tim odredbama Poslovnika Parlamenta članovima te institucije nalaže da poštuju i zabranu uznemiravanja iz članka 12.a Pravilnika o osoblju, pri čemu je zabrana takvog ponašanja, uspostavljena na razini Pravilnika o osoblju, zapravo utemeljena na vrijednostima i načelima utvrđenima u temeljnim tekstovima i proizlazi iz članka 31. Povelje o temeljnim pravima, u skladu s kojima „[s]vaki radnik ima pravo na radne uvjete kojima se čuvaju njegovo zdravlje, sigurnost i dostojanstvo”.
- 82 S obzirom na ta pojašnjenja, valja utvrditi da su, u ovom slučaju, sporne činjenice, kako ih je tužiteljica navela u zahtjevu za pomoć i u tužbi, potkrijepili svjedoci te ih, konačno, u predsudskoj fazi nije osporavalo tijelo nadležno za sklapanje ugovora, ni u sudskoj fazi Parlament. U skladu s obrazloženom odlukom predsjednika, ni osoba M. nije osporavala činjenice koje se odnose na njezine telefonske pozive vikendima, kasno navečer i tijekom dopustâ tužiteljice.
- 83 Osim toga, premda je točno da su slučajne riječi ili geste, iako se mogu činiti neprikladnima, isključene iz područja primjene članka 12.a stavka 3. Pravilnika o osoblju (presuda od 17. rujna 2014., CQ/Parlament, F-12/13, EU:F:2014:214, t. 95.), nesporno je da, u ovom slučaju, Parlament ne osporava da su ponašanja koja se stavljaju na teret osobi M. bila učestala i namjerna, odnosno hotimična, i da, osobito, pravilno priznaje da okolnost da je tužiteljica svoje dužnosti izvršavala samo u vrlo kratkom razdoblju ne može isključiti da ta ponašanja mogu biti obuhvaćena člankom 12.a Pravilnika o osoblju.

- 84 Ipak, tijelo nadležno za sklapanje ugovora, koje je preuzelo mišljenje predsjednika Parlamenta koje je donio s obzirom na izvješće od 29. listopada 2015., kao i Parlament u svojstvu tuženika smatraju da se ponašanje osobe M. prema tužiteljici ne može kvalificirati kao neprimjereno ponašanje člana Parlamenta prema APA-u. Osobito, s jedne strane, upotreba grubog jezika i podizanje glasa nisu rijetki u stresnim situacijama povezanim s aktivnostima članova Parlamenta. S druge strane, što se tiče vulgarnih ili čak uvredljivih izjava koje je osoba M. uputila tužiteljici, iako su to bili izolirani slučajevi, mogli su se, prema mišljenju Parlamenta, opravdati hitnim poslovnim situacijama i činjenicom da osoba M. nije bila zadovoljna radom tužiteljice i da se, u konačnici, naglo izrazila.
- 85 U tom pogledu, treba utvrditi da sadržaj izjava koje je osoba M. uputila tužiteljici, među ostalim putem telefona, osobito zbog svoje neuobičajene vulgarnosti predstavlja ocrnjivanje same osobnosti tužiteljice i njezina rada. Također je očito da je osoba M. ocrnjivala rad tužiteljice na njezinu radnom mjestu ili ju je čak vrijeđala, uključujući u prisutnosti osoba izvan institucije. Ponašanje osobe M., kako je dokumentirano u spisu, neprimjereno je i ne može se nikako smatrati ponašanjem dostojnim člana institucije Unije, koja je dužna, na temelju članka 31. stavka 1. Povelje o temeljnim pravima, svojim dužnosnicima i članovima osoblja radne uvjete kojima se čuvaju njihovo zdravlje, sigurnost i dostojanstvo.
- 86 Suprotno tvrdnji Parlamenta, neprimjerenost spornih ponašanja ne može se ublažiti bliskim odnosom između osobe M. i tužiteljice jer je tužiteljica prijateljica kćeri osobe M. ili pak napetim ozračjem koje je vladalo u timu APA-ova u službi osobe M.
- 87 Naime, čak i da, kao što je osoba M. u bitnome tvrdila pred Posebnim savjetodavnim odborom APA-ova, tužiteljica nije pružala poslovne usluge koje su zadovoljavajuće za osobu M., da je bila zaposlena posebno zbog njezina osobnog odnosa s osobom M. ili, barem, s njezinom kćeri, ili pak da je tužiteljica navodno namjeravala podnijeti ostavku ili čak da je sama potpisala svoje putne naloge ili da je povrijedila odredbe Pravilnika o osoblju, uključujući time što je snimala razgovore na radnom mjestu bez znanja osobe M., ipak je tužiteljica imala pravo na radne uvjete kojima se čuvaju njezino zdravlje i dostojanstvo. Naime, takvi elementi, kojima se eventualno mogu opravdati stegovne mjere ili otkaz zbog gubitka povjerenja, nikako ne mogu članu institucije Unije dati pravo da se učestalo i namjerno neprimjereno ponaša prema dužnosniku ili članu osoblja Unije. U svakom slučaju, tijelo nadležno za sklapanje ugovora i dalje je obvezno, na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, u vezi s člankom 31. stavkom 1. Povelje o temeljnim pravima i člankom 12.a Pravilnika o osoblju, svojim dužnosnicima i članovima osoblja osigurati radne uvjete kojima se čuvaju njihovo zdravlje i dostojanstvo te, osobito, radno okruženje u kojim ih se ne izlaže ni uznemiravanju, ni spolnom uznemiravanju.
- 88 Što se tiče tvrdnje Parlamenta u pogledu visoke razine stresa povezane s aktivnostima članova te institucije, među ostalim zbog kontinuiteta njihovih aktivnosti zbog čega, po potrebi, moraju raditi vikendima i ponekad čak tijekom praznika te posljedično APA-ovi moraju biti dostupni i izvan uobičajeno predviđenih radnih dana i sati, treba utvrditi da u ovom slučaju nije nužno riječ o okolnosti da je osoba M. tužiteljicu kontaktirala izvan navedenih radnih sati i dana, nego, u biti, o neprimjerenosti ponašanja osobe M. ne samo na radnom mjestu tijekom radnih sati, nego i tijekom razdoblja odmora tužiteljice, osobito u pogledu tona i vulgarnosti izjava kojima je često zadirala u osobni život tog APA-a.
- 89 Iz prethodno navedenog proizlazi da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora, time što je u drugoj odluci o odbijanju pomoći, smatralo da ponašanje osobe M. o kojem je riječ u ovom slučaju nije neprimjereno u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju, počinilo pogrešku u ocjeni, koja je štoviše očita, s obzirom na definiciju iz te odredbe.

- 90 U pogledu pitanja je li to ponašanje imalo učinak da šteti osobnosti, dostojanstvu, ili fizičkom ili psihičkom integritetu tužiteljice u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju, očito je i da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora, time što je u drugoj odluci o odbijanju pomoći smatralo da to ovdje nije slučaj, počinilo pogrešku u ocjeni, koja je štoviše očita, s obzirom na definiciju iz te odredbe.
- 91 Naime, s obzirom na neuobičajenu vulgarnost izjava koje je učestalo upućivala tužiteljici, njihov uvredljiv sadržaj, kao i očito ocrnjivanje osobnosti tužiteljice i kvalitete njezina rada, koje je bilo vrlo izraženo u tim izjavama, tijelo nadležno za sklapanje ugovora nije moglo zaključiti da takvo neprimjereno ponašanje osobe M. nije štetilo osobnosti, dostojanstvu ili psihičkom integritetu tužiteljice.
- 92 Osim toga, iako mišljenje medicinskih stručnjaka nije takve prirode da bi samo po sebi utvrdilo pravno postojanje uznemiravanja ili povrede institucije u pogledu njezine dužnosti pružanja pomoći (presude od 6. veljače 2015., BQ/Revizorski sud, T-7/14 P, EU:T:2015:79, t. 49.; do 16. svibnja 2017., CW/Parlament, T-742/16 RENV, neobjavljena, EU:T:2017:338, t. 69. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 92.), liječničke potvrde predočene u ovom slučaju mogle su potkrijepiti postojanje štete nanesene psihičkom integritetu tužiteljice.
- 93 S obzirom na sva prethodna razmatranja, Opći sud smatra da bi vanjski promatrač koji je uobičajeno osjetljiv i upoznat s posebnim radnim kontekstom članova Parlamenta i njihovih APA-ova zaključio da je ponašanje osobe M. o kojem je riječ u ovom slučaju bilo pretjerano i podložno kritici te da je moglo štetiti osobnosti, dostojanstvu, ili fizičkom ili psihičkom integritetu tužiteljice.
- 94 Stoga prvi tužbeni razlog treba prihvatiti.

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 24. Pravilnika o osoblju

- 95 U potporu drugom tužbenom razlogu za poništenje, tužiteljica tvrdi da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora povrijedilo dužnost pružanja pomoći koju ima na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, kao prvo, time što nije djelovalo s dužnom pažnjom i žurnošću kako bi pokrenulo upravnu istragu i u tom kontekstu podnijelo predmet Posebnom savjetodavnom odboru APA-ova, što je postupak produljilo za više mjeseci; kao drugo, time što nije ozbiljno djelovalo, kao što to dokazuje činjenica da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora čekalo prihvaćanje prve žalbe prije nego što, konačno, pokrene upravnu istragu i, kao treće, time što je obrazloženu odluku predsjednika dostavilo na adresu na kojoj ona više nije živjela, što je dovelo do dodatnog kašnjenja od dva mjeseca. Tužiteljica tako kritizira kašnjenja u donošenju različitih odluka tijela nadležnog za sklapanje ugovora, što je dovelo do njezina kasnog pokretanja sudskog postupka, na nacionalnoj razini, protiv osobe M. jer je smatrala da je za potrebe tog nacionalnog postupka potrebno da se može osloniti na službeno priznanje tijela nadležnog za sklapanje ugovora da postoji navodno uznemiravanje.
- 96 Parlament zahtijeva da se tužbeni zahtjev odbije kao neosnovan, pri čemu među ostalim tvrdi da se trajanje ispitivanja zahtjeva za pomoć može računati tek od odluke od 2. lipnja 2015. kojom je prihvaćena žalba tužiteljice protiv prve odluke o odbijanju pomoći.
- 97 U tom pogledu, kada se tijelu nadležnom za sklapanje ugovora ili, ovisno o slučaju, tijelu za imenovanje, na temelju članka 90. stavka 1. Pravilnika o osoblju, podnese zahtjev za pomoć u smislu članka 24. Pravilnika o osoblju, ono mora, u skladu s obvezom pružanja pomoći i u slučaju događaja koji je nespojiv s redom i spokojnošću službe, intervenirati svim potrebnim snagama i odgovoriti brzinom i pažnjom koju zahtijevaju okolnosti konkretnog slučaja kako bi se utvrdile činjenice i, kada se utvrdi uzrok, pronašla prikladna rješenja. U tu svrhu dovoljno je da dužnosnik ili član osoblja koji od svoje institucije traži zaštitu dostavi barem neke dokaze o stvarnosti napada za koje tvrdi da ih je pretrpio. U slučaju postojanja takvih elemenata, na predmetnoj instituciji jest da poduzme odgovarajuće mjere, osobito da provede upravnu istragu kako bi utvrdila činjenice koje su dovele do

pritužbe, u suradnji s njezinim podnositeljem (presude od 26. siječnja 1989., Koutchoumoff/Komisija, 224/87, EU:C:1989:38, t. 15. i 16.; od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 46. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 87.).

- 98 Kada su iznesene optužbe za uznemiravanje, obveza pružanja pomoći sastoji se osobito od obveze uprave da ozbiljno, brzo i povjerljivo ispita zahtjev za pomoć zbog uznemiravanja i da podnositelja pritužbe obavijesti o ishodu njegove prijave (presude od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 47.; od 27. studenoga 2008., Klug/EMEA, F-35/07, EU:F:2008:150, t. 74. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 88.).
- 99 U pogledu mjera koje treba primijeniti u situaciji koja je, poput one u ovom slučaju, obuhvaćena člankom 24. Pravilnika o osoblju, uprava pod nadzorom suda Unije raspolaže širokom diskrecijskom ovlašću prilikom izbora mjera i sredstava za primjenu članka 24. Pravilnika o osoblju (presude od 15. rujna 1998., Haas i dr./Komisija, T-3/96, EU:T:1998:202, t. 54.; od 25. listopada 2007., Lo Giudice/Komisija, T-154/05, EU:T:2007:322, t. 137. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 89.).
- 100 U tom pogledu, najprije valja odbaciti kritiku tužiteljice u pogledu činjenice da je trebala podnijeti prvu žalbu kako bi, navodno, dobila pokretanje upravne istrage. Naime, s jedne strane, nakon što je tijelo nadležno za sklapanje ugovora 22. svibnja 2014. prvi puta podnijelo predmet tužiteljice Posebnom savjetodavnom odboru APA-ova, pokrenulo je prvu upravnu istragu tako da ju je povjerilo tom odboru, te je taj odbor saslušao tužiteljicu, osobu M. i dvoje drugih APA-ova. S druge strane, tužiteljica nije mogla tijelu nadležnom za sklapanje ugovora, koje je predstavljao glavni tajnik, prigovoriti da je uvažio njezinu žalbu time što je odlučio njezin predmet ponovno podnijeti tom odboru. Osim toga, s obzirom na široku diskrecijsku ovlast tijela nadležnog za sklapanje ugovora prilikom izbora mjera i sredstava za primjenu članka 24. Pravilnika o osoblju, okolnost da je glavni tajnik uvažio tu žalbu ne može biti jednaka tome da je prihvatio da prva odluka o odbijanju pomoći sadržava očitu pogrešku u ocjeni.
- 101 U pogledu ukupnog roka u kojem je zahtjev za pomoć ispitan u ovom slučaju, valja podsjetiti da, s obzirom na to da Pravilnik o osoblju ne sadržava posebne odredbe u pogledu roka u kojem uprava mora provesti upravnu istragu, među ostalim što se tiče uznemiravanja, tijelo nadležno za sklapanje ugovora po tom je pitanju dužno poštovati načelo razumnog roka (vidjeti u tom smislu presudu od 24. travnja 2017., HF/Parlament, T-570/16, EU:T:2017:283, t. 59. i 62.). U tom pogledu, predmetna institucija ili tijelo Unije mora prilikom vođenja upravne istrage osigurati da se svaki postupovni korak poduzme u razumnom roku u odnosu na prethodni (presuda od 10. lipnja 2016., HI/Komisija, F-133/15, EU:F:2016:127, t. 112. i navedena sudska praksa) te, suprotno tvrdnji Parlamenta, okolnost da su tužiteljica i osoba M. napustili instituciju ne može osloboditi tijelo nadležno za sklapanje ugovora njegove obveze da žurno ispita zahtjev za pomoć, osobito s obzirom na ciljeve koji su mu dodijeljeni na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, koji su navedeni u točkama 97. i 98. ove presude.
- 102 U tom pogledu, očito je da je u ovom slučaju, u izvršavanju svoje dužnosti pružanja pomoći, tijelo nadležno za sklapanje ugovora povrijedilo zahtjeve žurnosti kojima podliježe na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju. Naime, nakon što je kolegij kvestora 15. srpnja 2014. donio svoje zaključke, tijelo nadležno za sklapanje ugovora čekalo je do 12. studenoga 2014., odnosno gotovo četiri mjeseca, kako bi odlučilo o odbijanju zahtjeva za pomoć, čiju je odluku 2. lipnja 2015. konačno priopćio glavni tajnik koji je odlučivao o žalbi od 12. veljače 2015. Iako je žalba tužiteljice stoga prihvaćena 2. lipnja 2015., tijelo nadležno za sklapanje ugovora tek joj je 22. prosinca 2015., odnosno šest mjeseci kasnije, prosljedilo obrazloženu odluku predsjednika, koja se temeljila na drugom izvješću Posebnog savjetodavnog odbora APA-ova od 29. listopada 2015., koji, uostalom, nije smatrao potrebnim ponovno saslušati različite protagoniste, čija su saslušanja mogla objasniti takvo razdoblje od šest mjeseci.

- 103 Usto, neovisno o argumentu Parlamenta, prema kojem tužiteljica u to vrijeme nije obavijestila tijelo nadležno za sklapanje ugovora o svojoj novoj adresi, očito je da je, iako je tužiteljica odlučila da će je u predsudskoj fazi zastupati njezini savjetnici, uključujući prilikom podnošenja žalbi iz točki 11. i 13. ove presude, tijelo nadležno za sklapanje ugovora dostavilo obrazloženu odluku predsjednika na adresu na kojoj tužiteljica više nije živjela te je tek 25. veljače 2016. poduzelo inicijativu da joj je proslijedi posredstvom njezinih savjetnika, što je podrazumijevalo dodatno kašnjenje od dva mjeseca u ispitivanju zahtjeva za pomoć.
- 104 Ipak, okolnost da tijelo nadležno za sklapanje ugovora nije dovoljno žurno odgovorilo na zahtjev za pomoć na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju, čime je povrijedilo dužnost brižnog postupanja, iako može prouzročiti odgovornost predmetne institucije za štetu koju je tužiteljica eventualno pretrpjela, ne može sama po sebi utjecati na zakonitost druge odluke o odbijanju pomoći na temelju članka 24. Pravilnika o osoblju. Naime, povreda načela razumnog roka opravdava poništenje odluke donesene po okončanju upravnog postupka, kao što je druga odluka o odbijanju pomoći, tek kada predugo vrijeme koje je proteklo može utjecati na sam sadržaj odluke donesene po okončanju upravnog postupka (vidjeti u tom smislu rješenje od 13. prosinca 2000., SGA/Komisija, C-39/00 P, EU:C:2000:685, t. 44.; presude od 6. prosinca 2012., Füller-Tomlinson/Parlament, T-390/10 P, EU:T:2012:652, t. 116. i od 18. svibnja 2009., Meister/OHIM, F-138/06 i F-37/08, EU:F:2009:48, t. 76. i navedenu sudsku praksu), što ovdje nije slučaj.
- 105 Tako je, u ovom slučaju, točno da činjenica da tijelo nadležno za sklapanje ugovora nije žurno ispitalo zahtjev za pomoć predstavlja povredu članka 24. Pravilnika o osoblju i u tom je pogledu treba uzeti u obzir u okviru zahtjeva za naknadu štete, ali sama po sebi ne može opravdati poništenje druge odluke o odbijanju pomoći.
- 106 U tim okolnostima, drugi tužbeni razlog valja odbiti kao djelomično neosnovan i djelomično bespredmetan.
- 107 S obzirom na sva prethodna razmatranja, a da pritom nije potrebno odlučiti o zahtjevu tužiteljice da se Parlamentu naloži da dostavi nacrt izvješća koji je prvotno proslijeđen kvestorima, valja prihvatiti zahtjev za poništenje druge odluke o odbijanju pomoći, kako je dopunjena odlukom o odbijanju žalbe, zbog pogreške tijela nadležnog za sklapanje ugovora u ocjeni toga postoji li u ovom slučaju ponašanje osobe M. koje predstavlja uznemiravanje u smislu članka 12.a Pravilnika o osoblju.

Zahtjev za naknadu štete

- 108 U okviru svojeg zahtjeva za naknadu štete, tužiteljica od Općeg suda zahtijeva da naloži Parlamentu da joj naknadi neimovinsku štetu koju je pretrpjela jer je tijelo nadležno za sklapanje ugovora povrijedilo dužnost pružanja pomoći iz članka 24. Pravilnika o osoblju, osobito zbog predugog trajanja postupka, zbog kojeg je bila u stanju nesigurnosti i tjeskobe, nije mogla započeti proces psihološkog oporavka te nije primila pomoć koju je trebala pri pokretanju sudskog postupka pred nacionalnim sudom protiv osobe M. Ta je neimovinska šteta odvojena od nezakonitosti druge odluke o odbijanju pomoći te je predmet prvog tužbenog razloga. Stoga se takva neimovinska šteta ne može nadoknaditi samim poništenjem druge odluke o odbijanju pomoći.
- 109 Parlament zahtijeva da se odbije zahtjev za naknadu štete.
- 110 Najprije, što se tiče naknade neimovinske štete koju je tužiteljica navodno pretrpjela zbog predmetnog ponašanja osobe M., koju tužiteljica navodi u svojim pismenima, valja podsjetiti da, u skladu s člankom 24. prvim stavkom Pravilnika o osoblju, Unija pomaže svakom dužnosniku ili članu osoblja, „posebno u postupcima protiv počinitelja prijetnji, uvreda, klevete i širenja klevete te svih vrsta napada usmjerenih na osobu ili imovinu dužnosnika ili člana njegove obitelji zbog njegova položaja ili poslova”.

Osim toga, u skladu s člankom 24. drugim stavkom Pravilnika o osoblju, „u tim slučajevima Unija solidarno nadoknađuje dužnosniku štetu koju dužnosnik nije uzrokovao namjerno ili teškom nepažnjom i koju ne može nadoknaditi od počinitelja”.

- 111 U tom pogledu, cilj obveze pružanja pomoći navedene u članku 24. Pravilnika o osoblju jest da institucija zaštiti svoje dužnosnike i članove osoblja od postupaka trećih osoba, a ne od postupaka same institucije jer je nadzor nad njezinim postupcima obuhvaćen drugim odredbama Pravilnika o osoblju (presude od 17. prosinca 1981., Bellardi-Ricci i dr./Komisija, 178/80, EU:C:1981:310, t. 23. i od 9. rujna 2016., De Esteban Alonso/Komisija, T-557/15 P, neobjavljena, EU:T:2016:456, t. 45.). Ipak, u smislu te odredbe, drugi dužnosnici ili članovi osoblja ili članovi institucije Unije, kao što je osoba M., mogu se smatrati trećim osobama (vidjeti u tom smislu presudu od 14. lipnja 1979., V./Komisija, 18/78, EU:C:1979:154, t. 15.).
- 112 Tako, u skladu s člankom 24. drugim stavkom Pravilnika o osoblju, što se tiče neimovinske štete koju je tužiteljica navodno pretrpjela zbog ponašanja osobe M, tužiteljica stvarno mora, kao što je navela, najprije zahtijevati naknadu takve štete u okviru tužbe za naknadu štete pred nacionalnim sudom jer, u skladu s tom odredbom Pravilnika o osoblju, samo ako se takva šteta ne može nadoknaditi, tijelo nadležno za sklapanje ugovora može biti dužno solidarno nadoknaditi štetu koju je tužiteljica pretrpjela zbog takvih ponašanja „trećih osoba” u smislu te odredbe.
- 113 Ipak, valja pojasniti da, na temelju dužnosti pružanja pomoći, tijelo nadležno za sklapanje ugovora može i prije biti dužno pomoći tužiteljici, osobito financijski, u traženju naknade (vidjeti u tom smislu presudu od 12. prosinca 2013., CH/Parlament, F-129/12, EU:F:2013:203, t. 57.), u ovom slučaju kako bi, putem „potpomognutog” sudskog postupka, dobila priznanje da su ponašanja koja su bila usmjerena prema njoj, zbog njezina položaja ili dužnosti te koja su bila predmet zahtjeva za pomoć, bila nezakonita i da nacionalni sud za njih utvrdi naknadu štete (vidjeti u tom smislu presudu od 9. rujna 2016., De Esteban Alonso/Komisija, T-557/15 P, neobjavljenu, EU:T:2016:456, t. 42. i navedenu sudsku praksu).
- 114 S obzirom na ta pojašnjenja, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, poništenje nezakonitog akta, kao što je druga odluka o odbijanju pomoći, može samo po sebi predstavljati dostatnu naknadu štete i načelno dostatnu naknadu za sve neimovinske štete koje je taj akt mogao prouzročiti. Međutim, to ne bi bio slučaj kada bi tužitelj dokazao da je pretrpio neimovinsku štetu koja se može odvojiti od nezakonitosti na kojoj se temelji poništenje i koja se ne može u potpunosti popraviti tim poništenjem (vidjeti u tom smislu presude od 6. lipnja 2006., Girardot/Komisija, T-10/02, EU:T:2006:148, t. 131.; od 16. svibnja 2017., CW/Parlament, T-742/16 RENV, neobjavljenu, EU:T:2017:338, t. 64. i od 19. svibnja 2015., Brune/Komisija, F-59/14, EU:F:2015:50, t. 80.).
- 115 U ovom slučaju, neimovinska šteta na koju se poziva tužiteljica ne odnosi se na pogrešku u ocjeni koju je počinilo tijelo nadležno za sklapanje ugovora i koja je predmet prvog tužbenog razloga za poništenje druge odluke o odbijanju pomoći, nego na to da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora povrijedilo svoju obvezu pružanja pomoći iz članka 24. Pravilnika o osoblju, što je predmet drugog tužbenog razloga za poništenje.
- 116 U tom pogledu, valja istaknuti da je, u okviru ispitivanja drugog tužbenog razloga, Opći sud utvrdio da je tijelo nadležno za sklapanje ugovora povrijedilo svoju dužnost pružanja pomoći, osobito time što nije dovoljno žurno ispitalo zahtjev za pomoć, ali da takva nezakonitost zato ne može dovesti do poništenja druge odluke o odbijanju pomoći.
- 117 U tim okolnostima, valja smatrati da se neimovinska šteta na koju se poziva tužiteljica može smatrati odvojivom od nezakonitosti, odnosno pogreške u ocjeni, na kojoj se temelji poništenje druge odluke o odbijanju pomoći i da se, u svakom slučaju, tu štetu ne može u potpunosti nadoknaditi tim poništenjem.

- 118 U predmetnim okolnostima, osobito s obzirom na promjene mišljenja tijela nadležnog za sklapanje ugovora koje su dovele do drugog podnošenja predmeta Posebnom savjetodavnom odboru APA-ova i nerazumnog roka duljeg od dvije godine, koji je tijelo nadležno za sklapanje ugovora trebalo za ispitivanje zahtjeva za pomoć, zbog čega je tužiteljica bila u stanju nesigurnosti i nije mogla započeti sudski postupak protiv osobe M. ili je takav postupak, barem, odgođen, Opći sud smatra da je pravedno ocijenio neimovinsku štetu koju je tužiteljica pretrpjela time što ju je utvrdio, *ex æquo et bono* i kao što je zahtijevala tužiteljica, na iznos od 10 000 eura.
- 119 Što se tiče zahtjeva tužiteljice da se dobivena naknada štete, po potrebi, uveća za zatezne kamate po stopi Europske središnje banke (ESB), Opći sud smatra da ga valja uvažiti i da se, s obzirom na to da ne postoji naznaka dana od kojeg bi te zatezne kamate trebale teći, u tom pogledu treba uzeti u obzir dan objave ove presude (vidjeti u tom smislu presude od 16. svibnja 2017., CW/Parlament, T-742/16 RENV, neobjavljenu, EU:T:2017:338, t. 67. i od 6. listopada 2015., CH/Parlament, F-132/14, EU:F:2015:115, t. 127.).
- 120 S obzirom na sva prethodna razmatranja, valja poništiti drugu odluku o odbijanju pomoći zbog pogreške u ocjeni kojom je zahvaćena ta odluka i Parlamentu naložiti da tužiteljici isplati, na ime pretrpljene neimovinske štete, iznos od 10 000 eura uvećan za zatezne kamate od dana objave ove presude po stopi koju je ESB odredio za glavne poslove refinanciranja.

Troškovi

- 121 Sukladno članku 134. stavku 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da Parlament nije uspio u postupku, valja mu naložiti snošenje troškova sukladno zahtjevu tužiteljice.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (prvo vijeće),

proglašava i presuđuje:

- 1. Odluka Europskog parlamenta od 30. lipnja 2016., kojom je tijelo nadležno za sklapanje ugovora o radu te institucije odbilo zahtjev za pomoć koji je Michela Curto podnijela 14. travnja 2014., poništava se.**
- 2. Parlamentu se nalaže da M. Curto, na ime pretrpljene neimovinske štete, isplati iznos od 10 000 eura uvećan za zatezne kamate od dana objave ove presude po stopi koju je Europska središnja banka (ESB) odredila za glavne poslove refinanciranja.**
- 3. Parlamentu se nalaže snošenje troškova.**

Pelikánová

Nihoul

Svenningsen

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 13. srpnja 2018.

Potpisi